

e-CODEX

*making
justice
faster.eu*

e-Justice Communication via Online Da

**Raport z badań ankietowych
projektu e-CODEX
- przedsiębiorcy wobec
transgranicznych postępowań
sądowych**

DIAGNOZA TRANSGRANICZNYCH POSTĘPOWAŃ SĄDOWYCH

Wiedza

Ponad połowa badanych przedsiębiorców ma wiedzę na temat europejskich postępowań sądowych. Postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty jest bardziej znane niż postępowanie w sprawie drobnych roszczeń.

Bariery

Głównymi barierami przy wykonywaniu europejskich postępowań sądowych jest konieczność stosowania międzynarodowych przepisów prawa, bariera językowa oraz utrudnienia związane z przesyłaniem dokumentów poza granice. 75% badanych nie posiada podpisu elektronicznego, który jest niezbędny do realizacji europejskich postępowań sądowych drogą elektroniczną.

Potrzeba e-Uслуг

75% przedsiębiorców widzi zasadność elektronicznej postępowania, co przekłada się na szybsze wykonanie procedury.

O PROJEKCIE

Projekt e-CODEX (*e-Justice Communication via Online Data Exchange*) jest wielkoskalowym projektem pilotażowym współfinansowanym ze środków Unii Europejskiej w ramach programu CIP na rzecz Wspierania Polityki w Zakresie Technologii Informacyjnych i Komunikacyjnych (ICT PSP).

Zadaniem Projektu **e-CODEX** jest poprawa dostępu obywateli i przedsiębiorców do środków prawnych na terytorium Unii Europejskiej.

Projekt rozwija narzędzia IT do elektronicznej wymiany informacji w obszarze wymiaru sprawiedliwości w odniesieniu do spraw transgranicznych. Poprzez sprawę transgraniczną należy rozumieć sprawę, w której przynajmniej jedna ze stron ma miejsce zamieszkania lub miejsce pobytu w państwie innym niż państwo członkowskie sądu lub trybunału przeprowadzającego postępowanie. Powyższa definicja zgodna jest z pojęciem sprawy transgranicznej w rozumieniu rozporządzeń unijnych, tj. rozporządzenia (WE) nr 1896/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. ustanawiającego postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty (Dz. Urz. UE L 399 z 30.12.2006 r., str.1) oraz rozporządzenia (WE) nr 861/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. ustanawiającego europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń (Dz. UE L 199 z 31.07.2007 r., str.1).

Narzędzia stworzone w projekcie umożliwią realizację postępowań sądowych w krajach UE drogą elektroniczną.

Czas trwania Projektu: Grudzień 2010 – Maj 2016
Raport został sporządzony na dzień 4 kwietnia 2016 r.

CEL BADANIA

Głównym celem badania było określenie poziomu wiedzy i postrzegania europejskich postępowań sądowych przez przedsiębiorców w Polsce. Badanie dotyczyło w szczególności takich aspektów jak: zakres współpracy i sytuacji spornych z kontrahentem zagranicznym, rodzaj i wartości sporu, korzystanie z pomocy prawnej podczas sporu, utrudnienia związane z transgranicznym charakterem postępowania. Ważnym aspektem badania były także zagadnienia dotyczące skorzystania z postępowania sądowego drogą elektroniczną.

METODYKA BADAŃ

Badanie prowadzono z wykorzystaniem dwóch różnych metod badawczych:

1. Ankiety audytoryjnej - podczas warsztatów dotyczących windykacji międzynarodowej przedsiębiorcy byli proszeni o wypełnienie papierowych kwestionariuszy
2. Ankiety elektronicznej - respondenci wypełniali ankietę w wersji *on-line*

Okres badania: październik 2014 r. – grudzień 2015 r.

Liczba respondentów - 75 z tego 31 ankietowanych wypełniło kwestionariusz podczas warsztatów, a 44 skorzystało z elektronicznej wersji ankiety.

Badaniem zostały objęte dwie grupy przedsiębiorców w Polsce:

1. Przedsiębiorcy współpracujący z partnerem zagranicznym.
2. Przedsiębiorcy, którzy w ramach prowadzonej działalności gospodarczej nie nawiązali współpracy z kontrahentem zagranicznym.

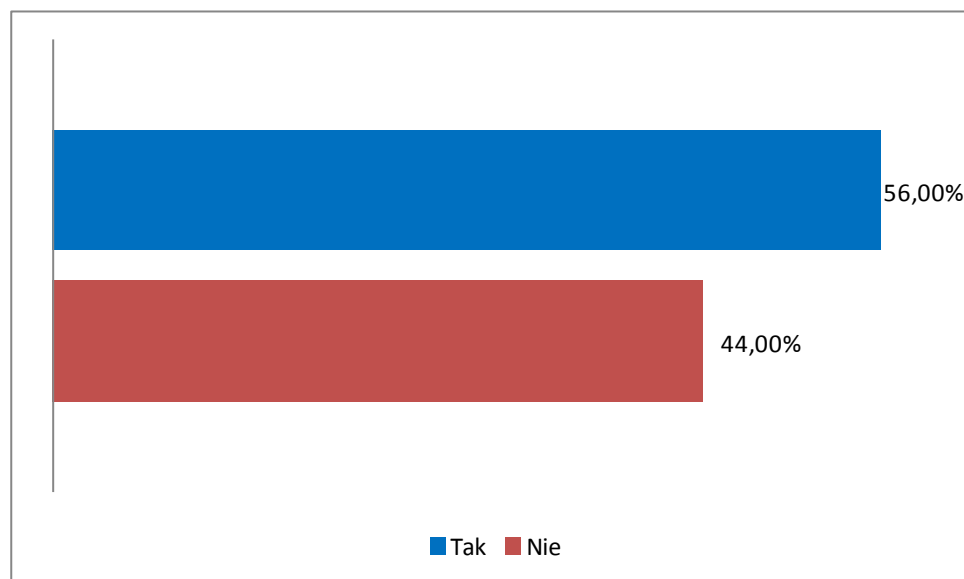
W ramach badania respondenci byli proszeni o wypełnienia ankiety pn. „Transgraniczne postępowania sądowe”. Ankieta stanowi załącznik do raportu.

ANALIZA WYNIKÓW BADAŃ PRZEDSIĘBIORCÓW WSPÓŁPRACUJĄCY Z PARTNEREM ZAGRANICZNYM.....	6
ANALIZA WYNIKÓW BADAŃ PRZEDSIĘBIORCÓW KTÓRZY NIE WSPÓŁPRACOWALI Z PARTNEREM ZAGRANICZNYM.....	16
ANALIZA WSPÓLNYCH ODPOWIEDZI DLA PRZEDSIĘBIORCÓW KTÓRZY WSPÓŁPRACOWALI I NIE WSPÓŁPRACOWALI Z PARTNEREM ZAGRANICZNYM.....	18
PODSUMOWANIE BADANIA.....	26

ANALIZA WYNIKÓW BADAŃ PRZEDSIĘBIORCÓW WSPÓŁPRACUJĄCY Z PARTNEREM ZAGRANICZNYM

Pytanie:

Czy kiedykolwiek współpracowałeś z kontrahentem zagranicznym z obszaru UE?

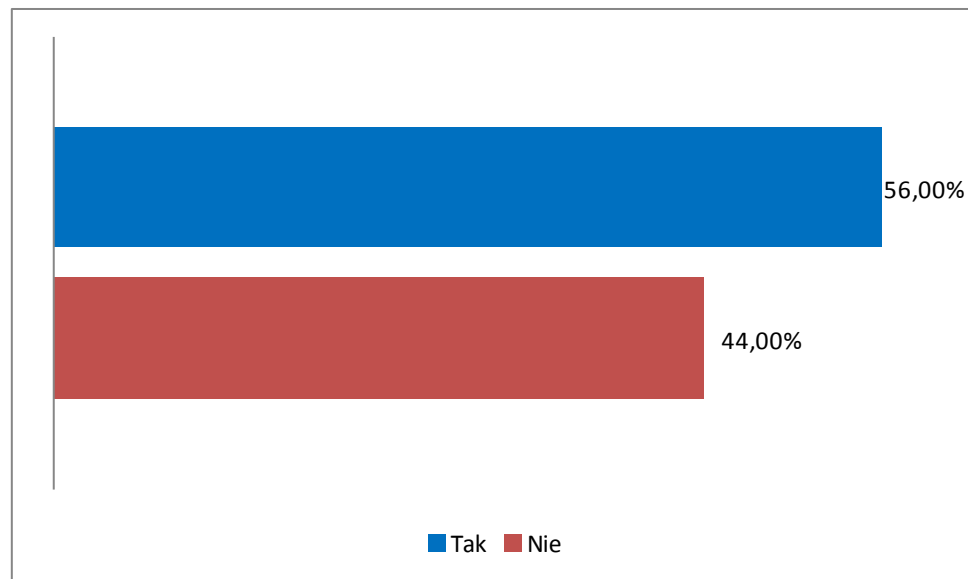

Źródło: Opracowanie na podstawie wyników badań

Ponad połowa badanych zadeklarowało, że współpracowało z kontrahentem zagranicznym z obszaru Unii Europejskiej. Analizując ten wynik, należy podkreślić, że badanie było prowadzone w ramach projektu zajmującego się problematyką sądowych postępowań transgranicznych, a zatem można założyć z wysokim stopniem prawdopodobieństwa, że badaną grupę stanowiły w większości tematyką przedsiębiorcy, którzy już współpracowali z kontrahentami z UE..

Pytanie:

Czy zdarzyły Ci się sytuacje sporne podczas współpracy z partnerem zagranicznym?

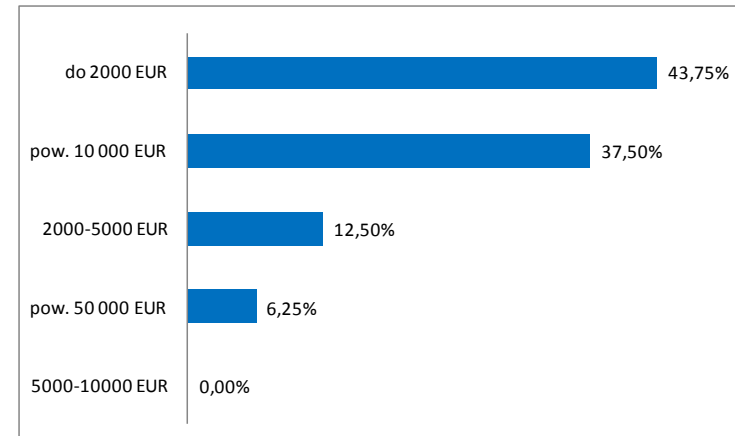
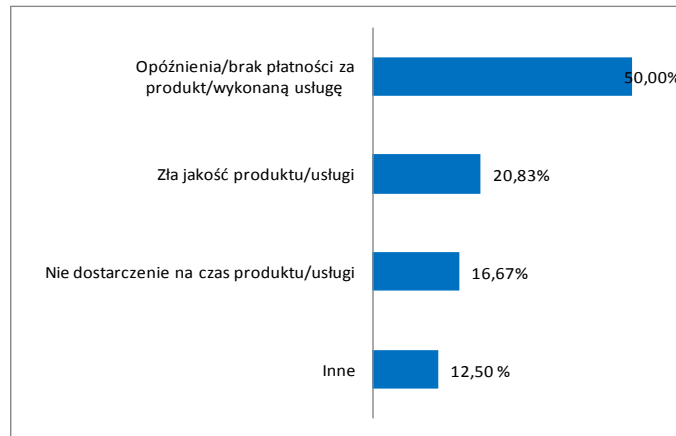
Źródło: Opracowanie na podstawie wyników badań

Ponad 56 % respondentów mających kontakty z partnerami zagranicznymi doświadczyło sytuacji spornych podczas współpracy międzynarodowej.

Pytania:

Czego dotyczył spór/spory?
(ankietowani proszeni byli o wskazanie tylko jednej odpowiedzi)

Ile szacunkowo wynosiła wartość przedmiotu sporu
(w przypadku większej liczby sporów, zaznacz ich średnią wartość)?

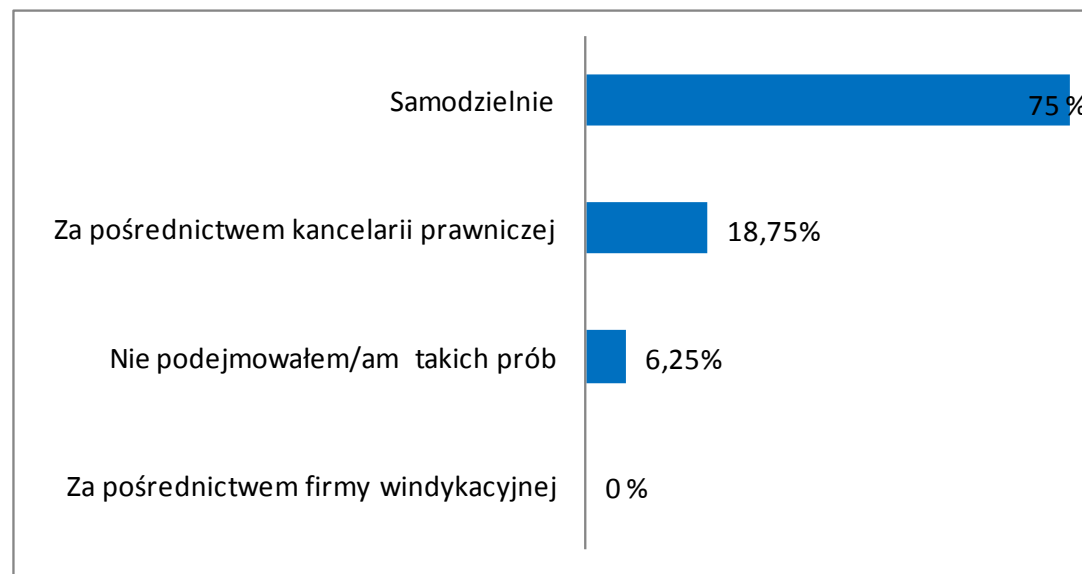

Źródło: Opracowanie na podstawie wyników badań

Najczęściej spory, bo aż w 50% przypadkach dotyczyły opóźnień bądź braków płatności za produkt lub wykonaną usługę. Na drugim miejscu, jako przyczynę sporu, ankietowani wskazywali złą jakość produktu lub usługi – ok. 20 %, trzecim – nie dostarczenie na czas produkt lub usługi – 16%. Natomiast wartość przedmiotu sporu wskazywana przez ankietowych przede wszystkim oscylowała wokół dwóch przedziałów kwotowych, tj. do 2000 euro (43,75%), 10 000 -50 000 euro (37,50%). Przedmiot sporu o wartości 5 000 – 10 000 euro był wskazywany przez 12,5% przedsiębiorców. Jedynie 6,25% określiła wartości powyżej 50 000 euro

Pytanie:

Czy i w jaki sposób próbowałeś/aś polubownie zażegnać spór?

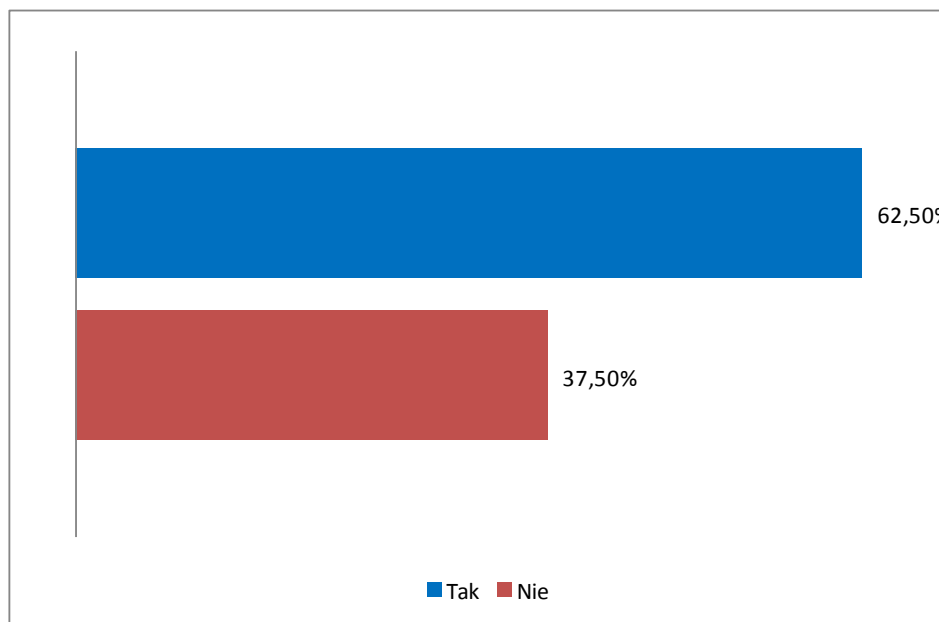

Źródło: Opracowanie na podstawie wyników badań

75% przedsiębiorców próbowało samodzielnie zażegnać występujący spór w sposób polubowny, w ponad 18% przypadków sporu pośredniczyła kancelaria prawna. Natomiast ok. 6 % kontrahentów w ogóle nie podejmowało prób polubownego zażegnania sporu.

Pytanie:

Czy poszkodowana strona dochodziła swoich praw?

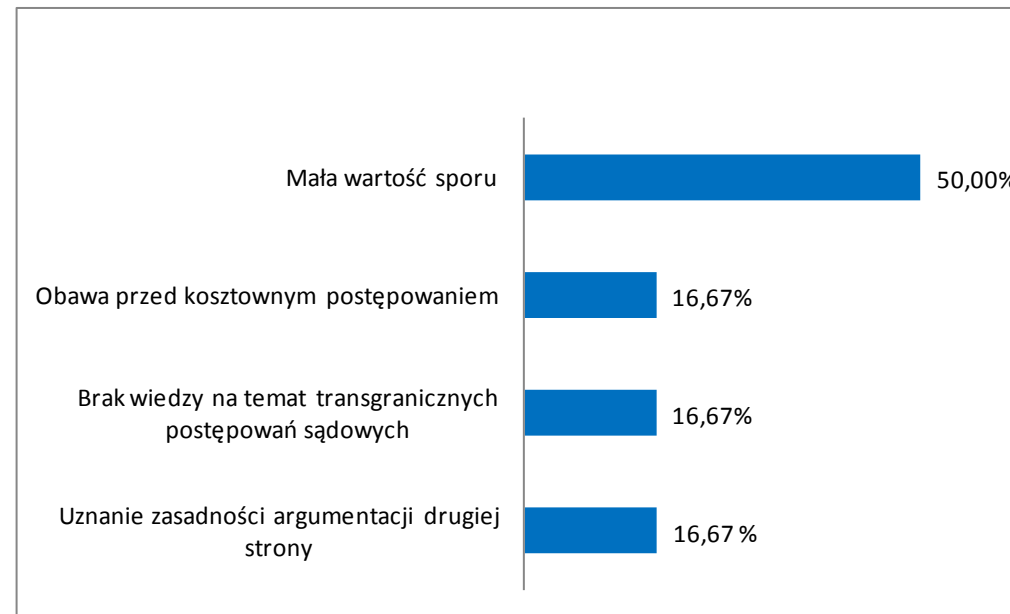

Źródło: Opracowanie na podstawie wyników badań

W przypadku zaistnienia sporu transgranicznego w 62 % przypadkach strona poszkodowana dochodziła swoich praw przed sądem. 37% przedsiębiorców postanowiła nie dochodzić swoich praw.

Pytanie:

Dlaczego strona nie dochodziła swoich praw?

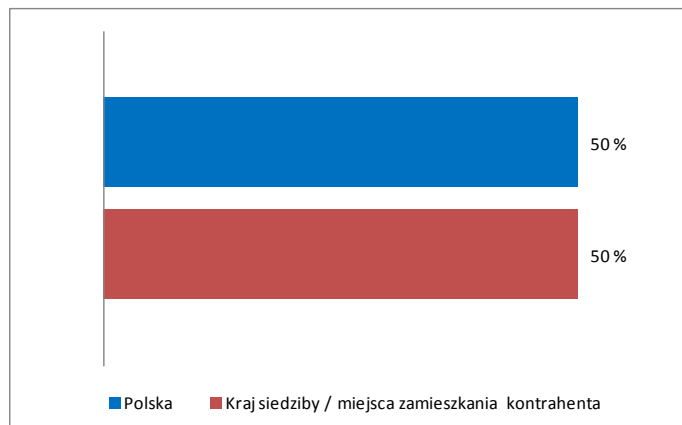

Źródło: Opracowanie na podstawie wyników badań

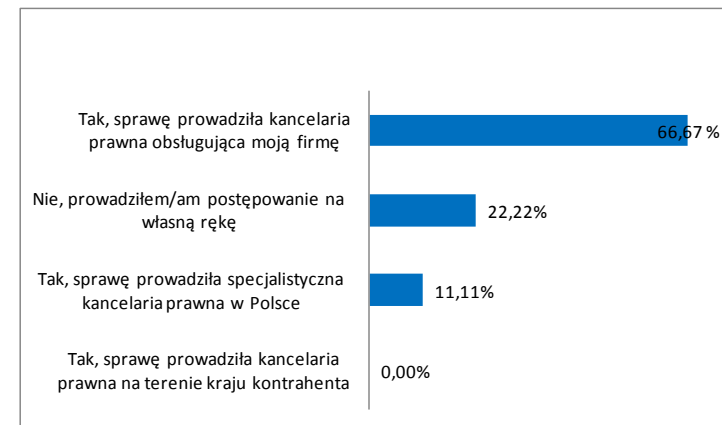
Ponad połowa respondentów, która zrezygnowała z dochodzenia swoich praw, jako przyczynę wskazała niską wartością przedmiotu sporu (50% odpowiedzi). Pozostałe odpowiedzi – po 16 % to obawa przed kosztownym postępowaniem, brak wiedzy na temat transgranicznych postępowań sądowych oraz uznanie zasadności argumentacji drugiej strony.

Pytania:

W przypadku sporu transgranicznego w jakim kraju toczyło się postępowanie przed sądem?

Czy korzystałeś/aś z pomocy prawnej?

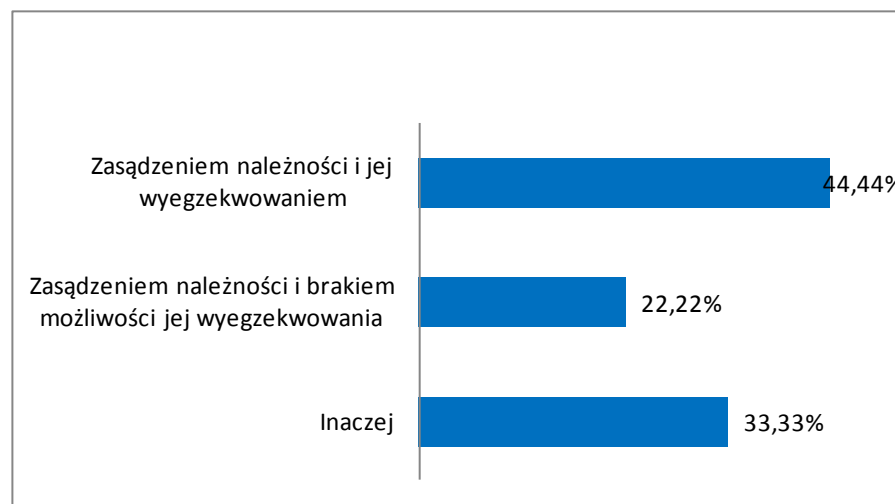
Źródło: Opracowanie na podstawie wyników badań

W przypadku 50 % ankietowanych dochodzących swoich praw przed sądem, postępowanie w sporze o odzyskanie należności toczyło się w Polsce. Druga połowa respondentów wskazała kraj siedziby / miejsca zamieszkania kontrahenta jako miejsce postępowania sądowego. Ponad 66% badanych, którzy brali udział w postępowaniu, wskazała iż sprawę prowadziła kancelarie prawną obsługującą swoją firmę. 22 % prowadziło postępowanie na własną rękę, natomiast 11% korzystało z usług kancelarii wyspecjalizowanych

w sprawach transgranicznych

Pytania:

Jak zakończyło się postępowanie sądowe?

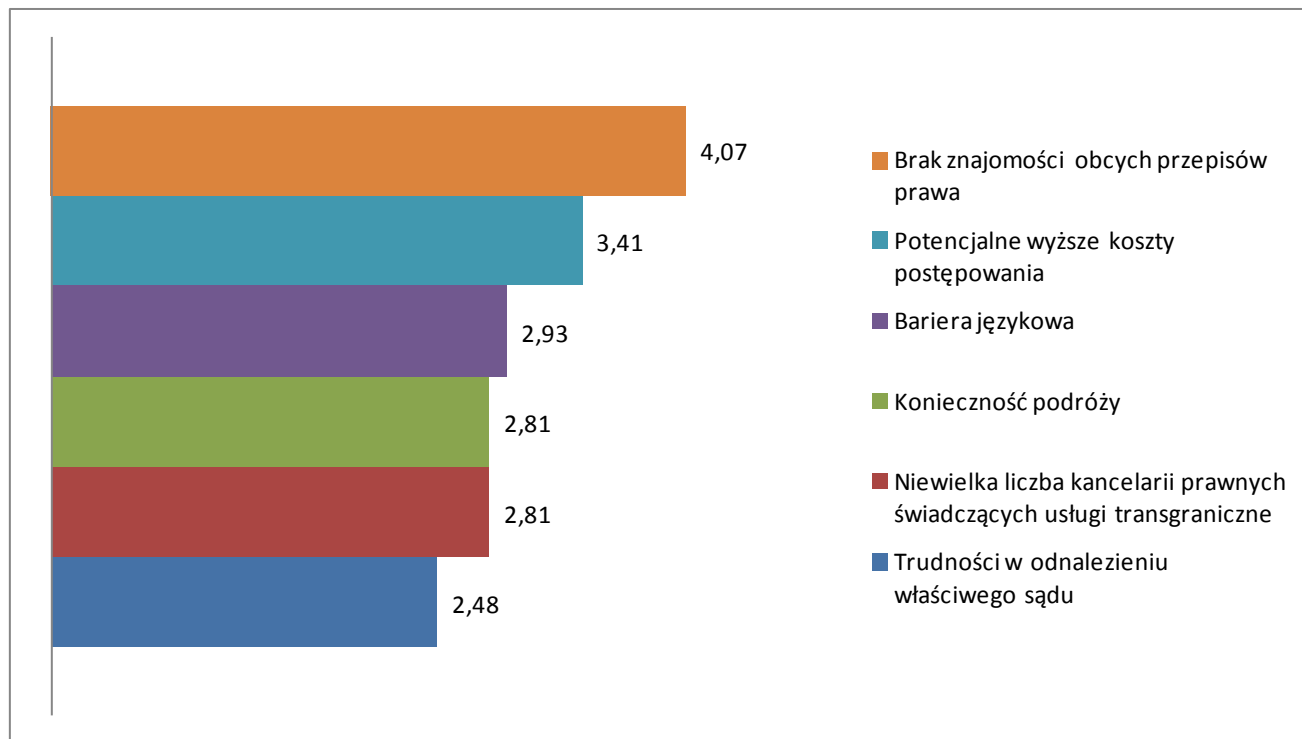

Źródło: Opracowanie na podstawie wyników badań

Z uzyskanych odpowiedzi od badanych przedsiębiorców wynika, że ponad 44% postępowań sądowych zakończyło się zasądzeniem należności i jej wyegzekwowaniem. Jednak w dużej ilości spraw - ponad 22% pomimo pomyślnego zakończenia postępowania, nie wyegzekwowano skutecznie należności od kontrahenta. Stosunkowo duża ilość postępowań – ponad 33% zakończyło się inaczej niż zasądzeniem i wyegzekwowaniem, jednak repondenci nie wskazują w jaki sposób. Potencjalnie najprawdopodobniej kategoria „Inne” może w znakomitej większości spraw oznaczać wniesienie sprzeciwu przez pozwanego i utratę mocy europejskiego nakazu zapłaty.

Pytanie

Z czym związane są utrudnienia dotyczące transgranicznego charakteru postępowania? (tabela prezentuje średnią z uzyskanych ocen 1-5)

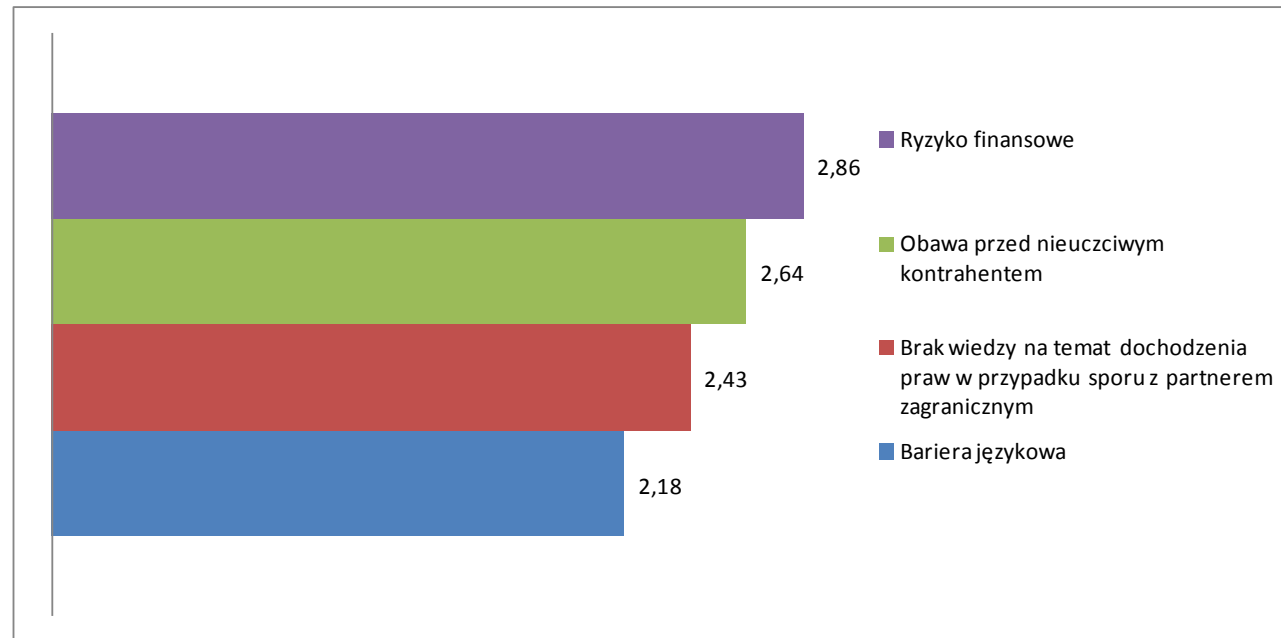

Źródło: Opracowanie na podstawie wyników badań

Najbardziej znaczącym utrudnieniem w oczach badanych przedsiębiorców jest brak znajomości obcych przepisów prawa. Na drugim miejscu wskazano potencjalnie wyższe koszty postępowania, a na trzecim konieczność odbycia podróży związanej z ewentualnym postępowaniem sądowym toczącym się przed sądem właściwym dla siedziby oponenta. Stosunkowo wielu respondentów zauważa niewielką liczbę kancelarii prawnych świadczących usługi transgraniczne, które podjęłyby się reprezentowania przedsiębiorców w sporach zagranicznych. Bariera językowa oraz trudności w odnalezieniu właściwego sądu były wskazywane najrzadziej.

Pytanie

W jakim stopniu poniższe czynniki zniechęcają do podjęcia współpracy zagranicznym kontrahentem (tabela prezentuje średnią z uzyskanych ocen 1-5)

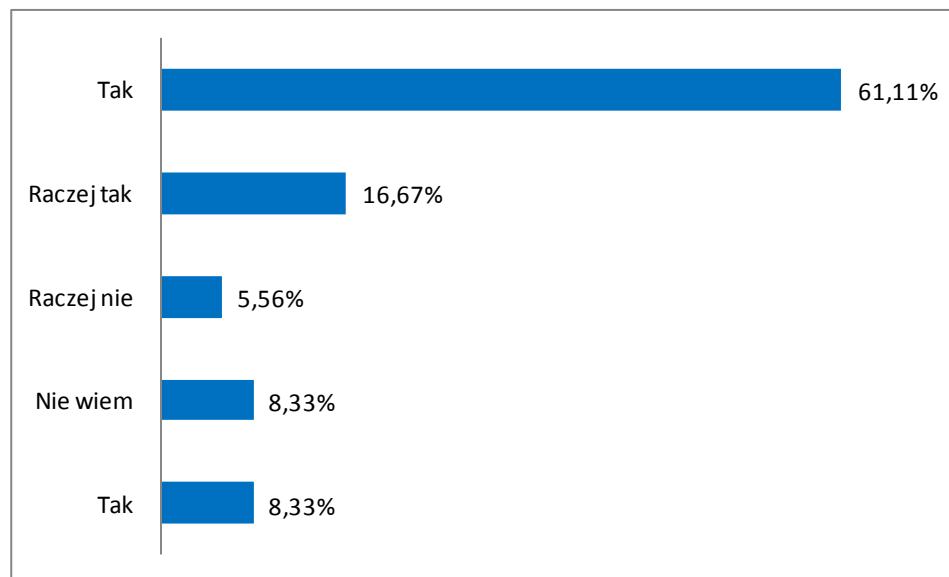
Źródło: Opracowanie na podstawie wyników badań

Jako największą barierę respondenci wskazali ryzyko finansowe oraz obawę przed nieuczciwym kontrahentem, a także obawę związaną z różnicami językowymi, która towarzyszy co piątemu przedsiębiorcy. Należy także zwrócić uwagę, na to że prawie 22% ankietowanych jako czynnik najbardziej zniechęcający wskazało brak wiedzy na temat dochodzenia swoich praw w przypadku sporu z partnerem zagranicznym.

ANALIZA WYNIKÓW BADAŃ PRZEDSIĘBIORCÓW KTÓRZY NIE WSPÓŁPRACOWALI Z PARTNEREM ZAGRANICZNYM

Pytanie

Czy zakładasz w przyszłości możliwość współpracy z partnerem zagranicznym

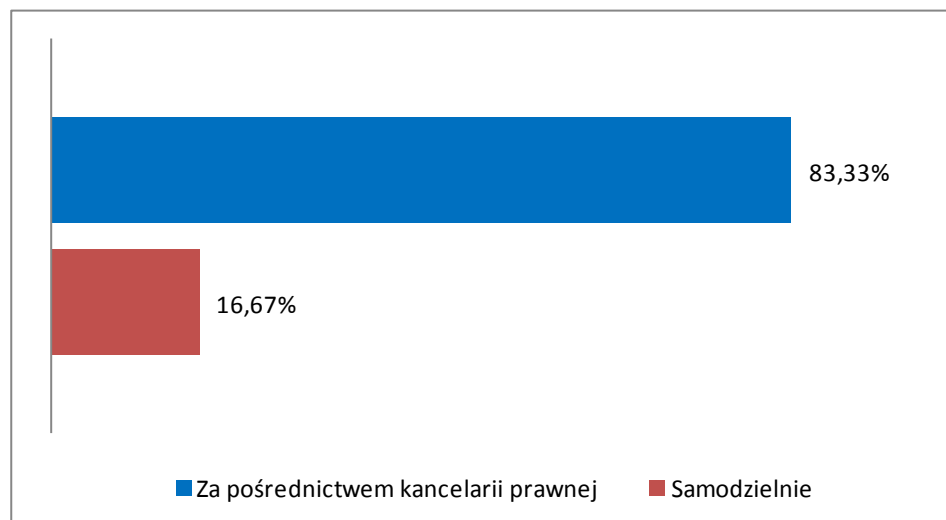

Źródło: Opracowanie na podstawie wyników badań

Ponad 70 % badanych przedsiębiorców, którzy dotychczas nie współpracowali z kontrahentem zagranicznym (56% ankietowanych) zdecydowanie lub z dużym stopniem prawdopodobieństwa zakłada w przyszłości rozszerzenie swojej działalności na rynki zagraniczne.

Pytanie:

Czy w przypadku ewentualnego sporu z kontrahentem zagranicznym skorzystałbyś z postępowania sądowego samodzielnie czy za pośrednictwem kancelarii prawnej?

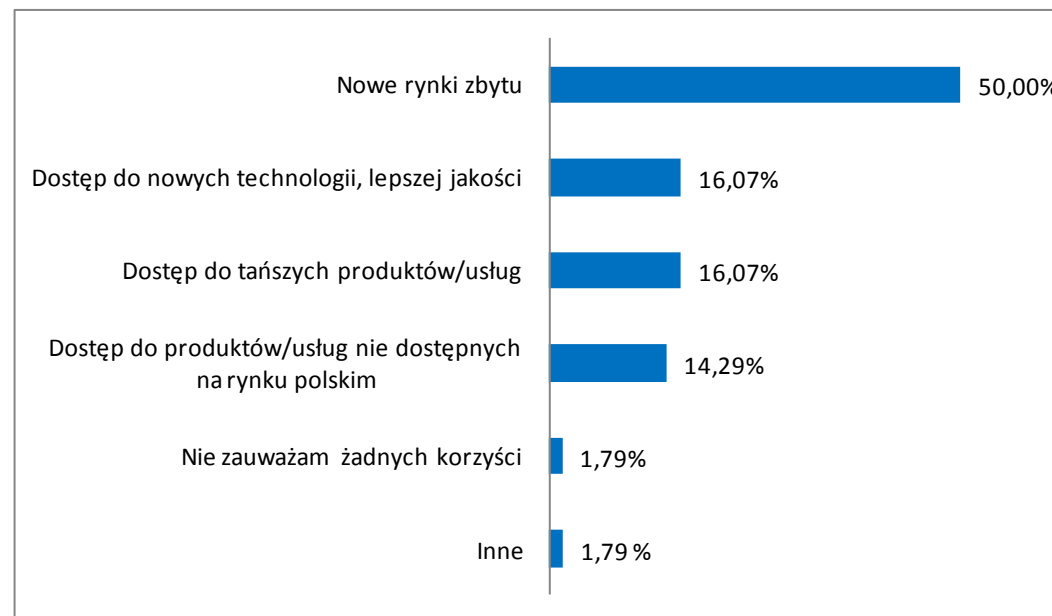
Źródło: Opracowanie na podstawie wyników badań

Ponad 80 % przedsiębiorców wskazało, że w przypadku zaistnienia sporu sądowego skorzystaliby z usług kancelarii prawnej. Zaledwie 16 % zadeklarowało, że prowadziłoby sprawę samodzielnie. Jest to istotna informacja z punktu widzenia pełnomocników profesjonalnych, wskazująca na rosnące zapotrzebowanie w zakresie transgranicznych postępowań sądowych, a zatem także konieczności specjalizacji kancelarii prawnych w tym zakresie.

ANALIZA WSPÓLNYCH ODPOWIEDZI DLA PRZEDSIĘBIORCÓW KTÓRZY WSPÓŁPRACOWALI I NIE WSPÓŁPRACOWALI Z PARTNEREM ZAGRANICZNYM

Pytanie:

Jakie widzisz korzyści współpracy z partnerami zagranicznymi oraz funkcjonowania Jednolitego Rynku Europejskiego?

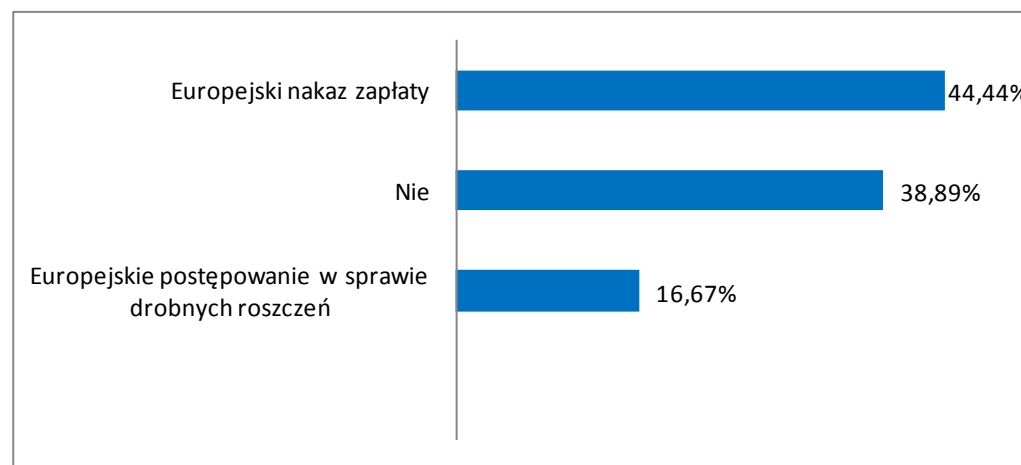

Źródło: Opracowanie na podstawie wyników badań

Prawie 100 % ankietowanych przedsiębiorców widzi korzyści ze współpracy z partnerami zagranicznymi. Jako główną korzyść ankietowani wymieniali dostęp do nowych rynków zbytu (50%). Znacząca część respondentów wskazało dostęp do tańszych produktów i usług (16,07 %) oraz dostęp do nowych technologii i lepszej jakości (16,07%) jako główną korzyści. Dostęp do produktów i usług nie dostępnych na rynku polskim doceniło prawie 15% przedsiębiorców. Jedynie 1,8 % odpowiadających nie zauważa żadnych korzyści wynikających z funkcjonowania Jednolitego Rynku Europejskiego i współpracy międzynarodowej.

Pytanie:

Czy slyszales o uproszczonych postepowaniach transgranicznych (w ktorym siedziba stron sa dwa rozne kraje)

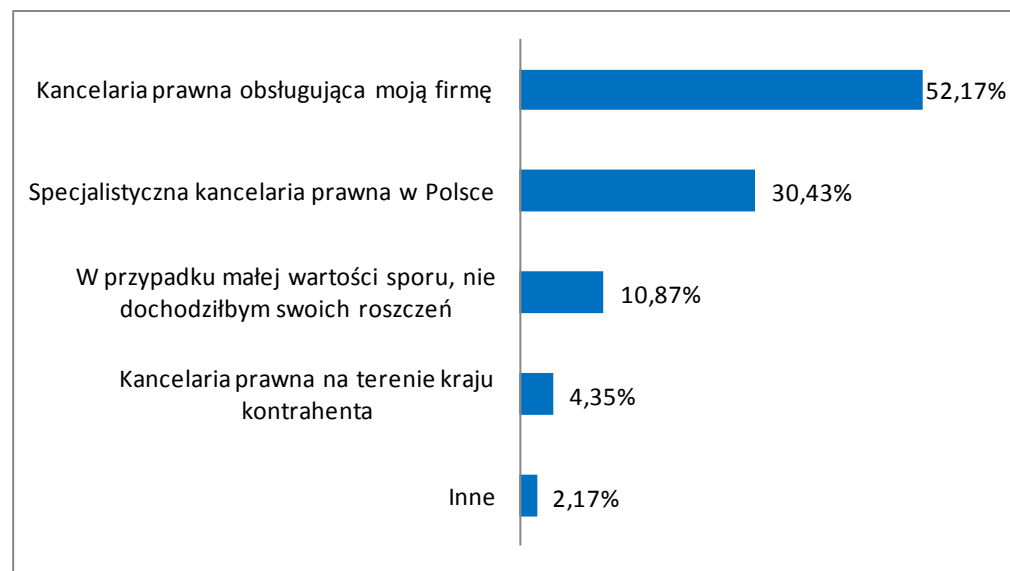

Źródło: Opracowanie na podstawie wyników badań

Na pytanie o znajomość europejskich postępowań sądowych, ponad 44 % respondentów odpowiedziało, że slyszalo o europejskim nakazie zapłaty, w przypadku drobnych roszczeń taką odpowiedź zadeklarowało 43 % badanych, natomiast żadnego z postępowania nie znało prawie 39 % badanych.

Pytanie:

Gdzie szukałbyś pomocy prawnej w przypadku sporu z kontrahentem zagranicznym

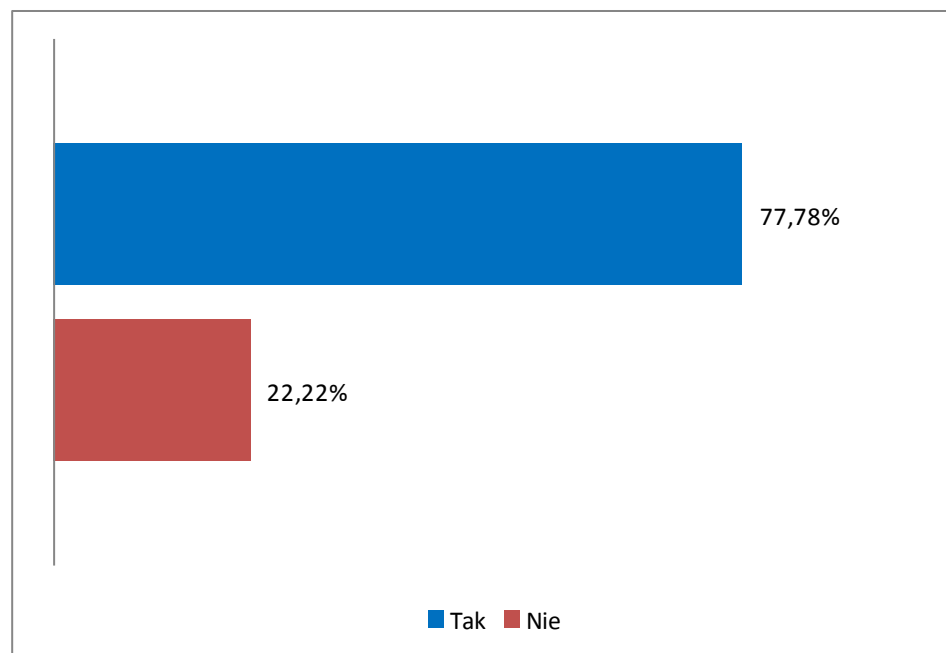

Źródło: Opracowanie na podstawie wyników badań

W przypadku sporu z kontrahentem zagranicznym, ponad 50% badanych wskazało kancelarie prawną obsługującą swoją firmę, 30% kancelarię wyspecjalizowaną w sprawach transgranicznych, a zaledwie 4% kancelarie na terenie kraju kontrahenta. Ponad 10% respondentów w przypadku niskiej wartości sporu zrezygnowałoby z dochodzenia swoich roszczeń.

Pytanie:

Czy w Twojej ocenie, transgraniczny charakter postępowania (w którym siedzibą stron są dwa różne kraje) stanowi utrudnienie w dochodzeniu roszczeń?

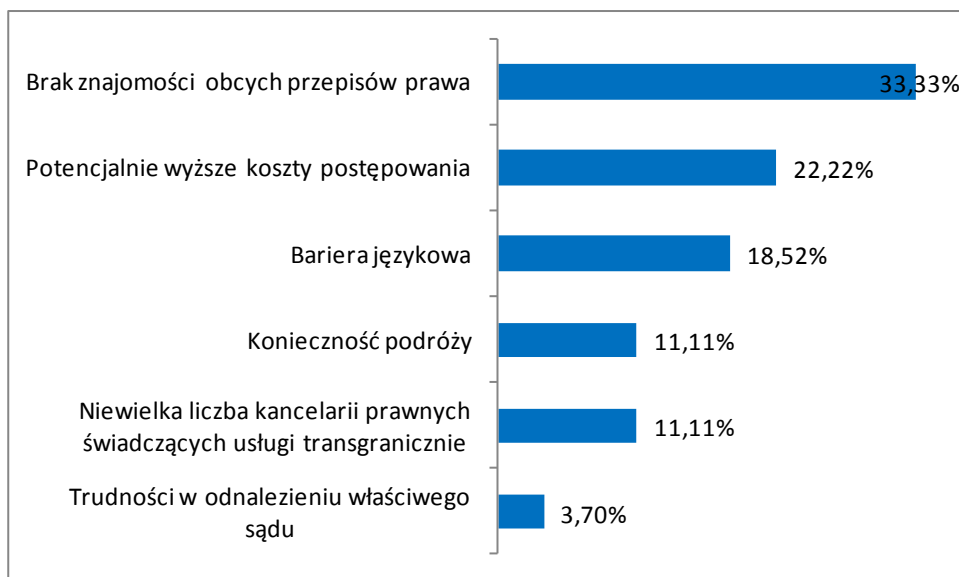

Źródło: Opracowanie na podstawie wyników badań

Prawie 80 % ankietowanych wskazało, że transgraniczny charakter postępowania, w którym siedzibą stron są dwa różne kraje, stanowi utrudnienie w dochodzeniu roszczeń, natomiast 20 % nie widzi żadnego utrudnienia w międzynarodowym postępowaniu.

Pytanie:

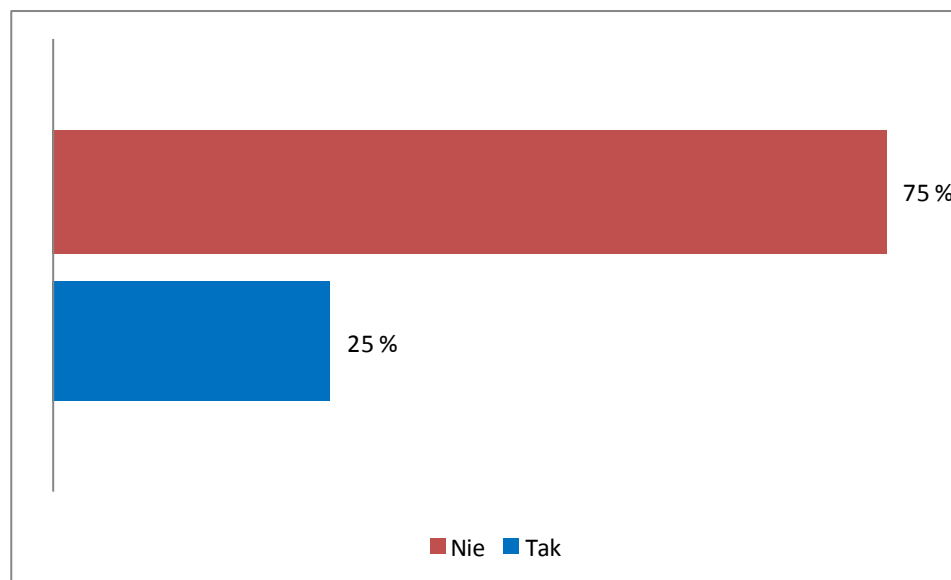
Z czym związane są utrudnienia w dochodzeniu roszczeń transgranicznych?

Źródło: Opracowanie na podstawie wyników badań

Co trzeci odpowiadający na pytanie wskazał brak znajomości obcych przepisów prawa jako główne utrudnienie. Na drugim miejscu wskazano potencjalnie wyższe koszty postępowania (22,22%), na trzecim barierę językową (18,52). Konieczność odbycia podróży związanej z ewentualnym postępowaniem sądowym toczącym się przed sądem właściwym dla siedziby oponenta uplasowała się na tym samym poziomie, co niewielka liczba kancelarii prawnych świadczących usługi transgranicznie (11,11%). Wśród wymienionych utrudnień, trudności w odnalezieniu właściwego sądu były wskazywane najrzadziej (3,70%).

Pytanie:
Czy posiadasz kwalifikowany podpis elektroniczny?

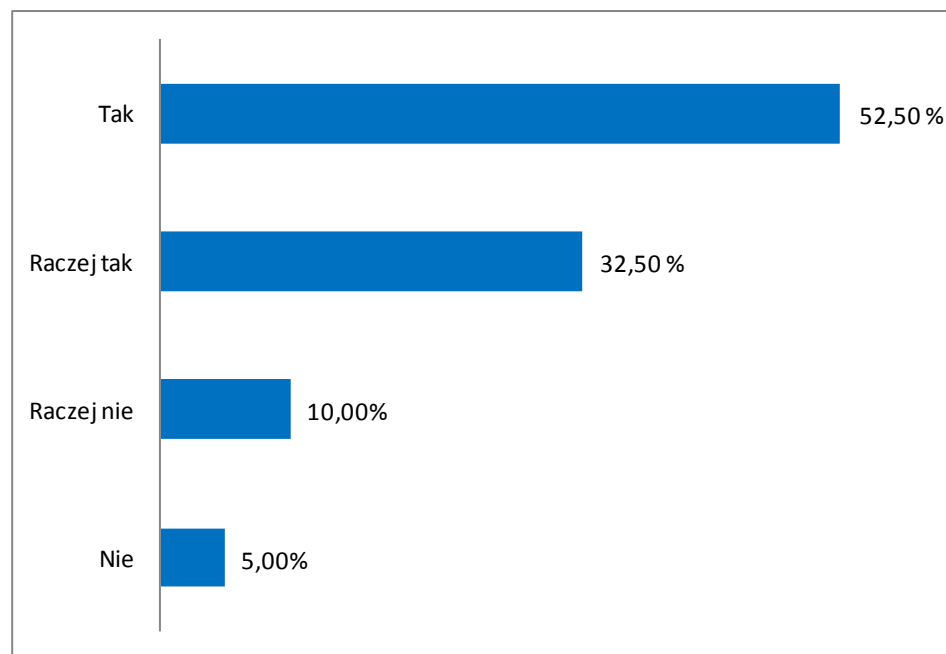

Źródło: Opracowanie na podstawie wyników badań

75 % ankietowanych wskazało, że nie posiada podpisu elektronicznego. Podpis elektroniczny jest niezbędny do realizacji europejskich postępowań sądowych drogą elektroniczną.

Pytanie:

Czy w przypadku ewentualnego sporu z kontrahentem zagranicznym skorzystałbyś z postępowania sądowego drogą elektroniczną ?

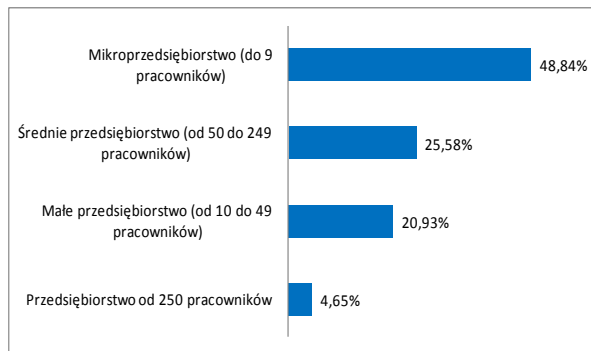

Źródło: Opracowanie na podstawie wyników badań

Półowa respondentów stwierdziło, że skorzystałoby z postępowania drogą elektroniczną, a 25 % ankietowanych, zadeklarowało duże prawdopodobieństwo wybrania narzędzi elektronicznych. Z powyższego można wnioskować, że kierunek zmian polegający na coraz szerszym zastosowaniu nowych technologii w administracji i sądownictwie jest słuszny i znajduje uznanie wśród przedsiębiorców.

METRYCZKA

Wielkość prowadzonego przedsiębiorstwa:

Źródło: Opracowanie na podstawie wyników badań

Większość ankietowanych reprezentowało mikroprzedsiębiorstwa – 48%, następną grupę respondentów, co do wielkości przedsiębiorstwa do średnie i małe. Najmniejszą grupę reprezentują duże firmy powyżej 250 pracowników.

PODSUMOWANIE BADANIA

Przeprowadzone badania pokazują, że ponad połowa badanych przedsiębiorców ma świadomość istnienia transgranicznych postępowań sądowych. Postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty jest zdecydowanie bardziej popularne i znane niż drobne roszczenia. Ankietowani uważają jednak iż postępowania transgraniczne charakteryzują się dużym stopniem skomplikowania. Głównym utrudnieniem wykonywania postępowań europejskich jest brak znajomości obcych przepisów prawa. Ponadto jako przeszkody wskazywano także konieczność stosowania międzynarodowych przepisów prawa, barierę językową i utrudnienia związane z przesyłaniem dokumentów poza granice kraju. Kolejną niezwykle istotną kwestią jest także stosunkowo wysoki odsetek respondentów deklarujących chęć skorzystania z elektronicznej drogi wytoczenia powództwa w sporze transgranicznym, pomimo nie posiadania na dzień dzisiejszy bezpiecznego podpisu elektronicznego niezbędnego w przypadku dokonania wyboru tej ścieżki postępowania. Interesujące wnioski płyną także dla pełnomocników profesjonalnych, w szczególności dla tych którzy myślą o konkretnej wiodącej specjalizacji w ramach prowadzonej przez nich działalności prawniczej. Przedsiębiorcy są bowiem zainteresowani skorzystaniem z takich usług, nie chcąc zdawać się jedynie na własną wiedzę i doświadczenie w tym zakresie.

Podsumowując przeprowadzone badania można wyciągnąć generalny wniosek, że transgraniczne postępowania sądowe przestają stanowić barierę w rozszerzaniu współpracy biznesowej polskich przedsiębiorców i pozwalają otworzyć się podmiotom prowadzącym działalność gospodarczą na inne rynki europejskie. Narzędziem wspomagającym taki rozwój mogą być w szczególności warsztaty przybliżające przedmiotową tematykę, w trakcie których przedsiębiorcy uzyskują podstawową wiedzę na temat istnienia europejskich postępowań sądowych, a pełnomocnicy profesjonalni szczegółowe informacje o przebiegu tychże postępowań pozwalające na sprawną obsługę w tego rodzaju sprawach.

Instytut Logistyki i Magazynowania

<http://www.ilim.poznan.pl>

Kontakt

www.eprawo.net

Szymon Mamrot

Szymon.Mamrot@ilim.poznan.pl

tel. 61 666 4850

ILiM aktywnie działa w europejskiej przestrzeni badawczej w ramach projektów [e-CODEX](#) i [e-SENS](#), zainicjowanych przez Komisję Europejską i objętych programem CIP ICT-PSP które mają na celu stworzenie rozwiązań umożliwiających transgraniczną komunikację obywateli i przedsiębiorców z administracją publiczną oraz organami wymiaru sprawiedliwości w krajach UE. Jest także wykonawcą projektów rządowych związanych z rozwojem e-administracji i e-wymiaru sprawiedliwości w Polsce. Instytut realizuje wraz z Ministerstwem Rozwoju oraz Krajową Izbą Gospodarczą projekt Rozwój Pojedynczego Punktu Kontaktowego trzeciej generacji. Instytut uczestniczy w działaniach Polskiego i Europejskiego Wielostronnego Forum Elektronicznego Fakturowania, jak również podejmuje prace badawczo-rozwojowe i usługi doradcze podnoszące efektywność funkcjonowania przedsiębiorstw.

**Rozpowszechnianie, kopiowanie oraz powielanie materiału
jest dozwolone pod warunkiem podania źródła**

Autorzy: Eliza Brzezińska, Lucyna Łuczak – Noworolnik, Szymon Mamrot, Katarzyna Rzyszczak

Opracowanie graficzne: Eliza Brzezińska, Piotr Fenger